

Tee absurdini

Rein Raud „Hotell Amalfi“, kirjastus Tuum, 2011

Rein Raua uusim romaan jutustab sisekujundajast, kellele antakse võimatuna näiv ülesanne kujundada maailma parim hotell – selline, kuhu igaüks tahaks alatiseks jääda. Raamat on lihtsasti loetav, kuid ometigi mitmetasandiline ja hulga ridade vahele peidetud sõnumitega, mistõttu jääb lugejale vaba voli otsustada, kui tõsiselt toimuvat võtta ning kuidas seda tõlgendada. Autor püstitab rohkem küsimusi, kui vastata jõuab, laiutades muredest pääsetee otsimise asemel käsi, ärgitades mõtlema ning jättes suurtele eksistentsiaalsetele probleemidele lahenduse otsimise taaga lugeja kanda. Romaani üks võlusid ongi see, et seda saab mõista lugematutel eri viisidel, ja järgnev ongi kõigest üks interpretatsioon paljude võimalike seast.

Peategelasele, kellel on oma mainekas sisekujundusbüroo, antakse veider tellimus: „...sellist hotelli, mida meie tahame, ei ole maailmas senini veel olemas. [---] [See on] koht, kuhu jõudes mõistab iga rändur, et on saabunud lõpuks koju, ehkki on selle nimega varem nimetanud teisi kohti, sest nii on kombeks.“ (lk 14) Kujunduse tellivad kaks mõistatuslikku tegelast, kes tutvustavad end nipsisõnaliselt kui hr Mägi ja hr Järv. Kujundaja nime nad ei küsi, vaid ristivad ta ise Rolandiks, kusjuures lugeja ei saagi teada pea- ja ühtlasi minategelase pärisnime. Samuti jääb mainimata tema – nimetagem teda siis Rolandiks – abikaasa nimi, keda mees kutsub hellitavalt Miisukeseks. Naise jaoks tal töö kõrvalt palju aega ei jää, nüüd hõivab ka hotelli suur ja oi-kui-vastutusrikas projekt suure osa tema ajast. Liiatigi armub mees ühte oma büroo klienti, sarmikasse filminäitleja välimusega Reginasse, kelle maja kujundamisest saab samuti tema ülesanne. Pärast seda hakkab mees unes nägema salapärasest hotellist ja seal öösiti Reginaga kohtuma. Unenäos nähtut hakkab ta paberile panema ja selle järgi projekteerima hotelli – hotell Amalfit –, kaotab reaalsusetaju ning läheb hulluks.

Romaan käsitleb ühe põhiprobleemina üksildust: kuni Reginaga kohtumiseni tunneb Roland, et teda ei mõisteta ega osata piisavalt väärtustada. Unenäohotellis ei näe meest keegi peale Regina, kõik teised kõnnivad mööda teda tähele panemata – vahest peegeldub selles päriselust pärit frustratsioon, mida tunneb inimene, kelle elus pole olnud piisavalt hingelist lähedust. Samuti on Roland, leidmata kapist riideid, unenäos alasti. See, nagu ta ise psühhoanalüütilisest unenägede seletajast loeb, tähendavat vajadust oma päevase maailma ahistavatest piiridest välja murda. Pääseteena haarab ta kinni Reginast. Tundes n-ö armastust esimesest silmapilgust, sünnib temas lootus, et naisest saab tema nõ hingesugulane, ning kaunitari harukordsuses armunu kombel veendununa ei näe ta teist võimalustki. Et nad päeval jäävad kõigest ärituttavateks, põgeneb Roland unenäovalda ja loob seal oma kujutluspildi Reginast, kellele ta saab jutustada endast kõike, kes mõistab teda täielikult ja kelle aeg seal, öises hotellis, kuulub jäägitult talle: „...siiski ei paista ühelegi neist mu päris mina, mina ise, Roland, kes ma olen suuteline pelgalt oma vaimujõuga looma maailma – sellist, mille keskel praegu oleme meie kaks –, liigutama kaljusid paigast, püstitama linnu, sulatama jää. Peale sinu.“ (lk 110)

Loomulikult näib selline unenäomaailm etem päriselust, kus Rolandit ootab üksluine töö firmas ja imeilus, ent rumalavõitu Miisuke, kelle seltskond pakub küll füüsilist, ent mitte vaimset lähedust. Nendes oludes hakkab mees projekteerima oma hotelli – realiseerima meeldivat unenägu. Ta leiab sellele nime, kuuldes üht itaalia linna Amalfit nimetatavat ilusaimaks kohaks maailmas – ka hotellist peab tulema parim omasuguste seas. Aina uued unenäokogemused pakuvad hulgaliselt inspiratsiooni ning hr Mäe ja hr Järve suureks meeleheaks hotelli kujundus aina täiustub. Sellest saab tema kinnisidee ja tulevikulootus: koht, kus ta saab olla tema ise. Kas selline koht on olemas? – nii kõlab ilmselt üks põhilisi romaanis püstitatud küsimusi. Lapsepõlvkodus, mida Roland kirjeldab, ei olnud tal äkilise ja tähelepanematu ema kõrval hea. Ehk elab ta seda ikka veel üle, on ju suur osa meie probleeme pärit lapseast? Esimest korda unenäos hotellituppa sattudes meenutab see talle „kujuteldavat lapsepõlvkodu, mida minul [temal] kui linnainimesel pole kunagi olnud“ (lk 54) – ilmselt pole ta veel leidnud omale kodu, kus ta tunneks end hästi. Hotell Amalfi on justkui tema lootuste kehastus, koht, kus ta loodab hingele lõpuks rahu leida.

Elame ajal, mil palju inimesi alatasa kolivad ja reisivad ning jäävad harva pikaks ajaks paigale. Ajapikku on kadunud suured, mitmest põlvkonnast koosnevad perekonnad – täiskasvanuks saades kolitakse enamasti kohe kodust välja – ja aina suurem osa oma elust veedetakse omaette elades. Seetõttu on üksildusetunne tänapäeval kerge tekkima. Säärase eluviisi tulemuseks on sageli ka „kodutus“: tunne, et me kuskile päriselt ei kuulu. Seda peegeldab Regina muudetava sisekujundusega maja, mille kohta ta ütleb: „Kui on kord juba läinud nii, et see maja mind kinni hoiab, siis peab ta olema vähemalt kogu aeg isesugune.“ (lk 70) Kuidas saakski tahta jääda ühte ja samasse kohta paigale? Usun, et üksildus, teineteisemõistmise puudumine ja „kodutus“ paistavadki unenäohotelli toa tühjast kapist, Miisukese rinnahoidja seest, telefonitorust, kust kostab järjekordse kliendi hääl, ja Regina kirsspunaste huulte vahelt.

Miisuke on aga üsna isikupäratu tegelane, justkui ilus kassipoeg, lihtsameelne rumaluke, kellele meeldib naisteajakirju lugeda ja šoppamas käia. Võib-olla vihjab tema nimi ka ingliskeelsele sõnale *pussy* (kiisuke), mis ühtlasi tähendab naise suguelundit. Ongi ju Miisuke Rolandi jaoks vaid füüsiliste vajaduste rahuldaja, vaimsest sidemest jääb nende abielus vajaka. Ometigi on peategelane ääretult isekas. Samal ajal, kui ta hing murede küüsis vaevleb, unustab ta ära teised inimesed enda ümber, eelkõige aga oma naise. Sellal, kui Roland mõtles vaid iseenda peale, oli tema Miisukese jaoks kogu maailm, ent ta käitus tollega väga ebaõiglaselt. Teatud hetkedel mees mõistis, et peaks naise vastu parem olema, tal oli isegi temast kahju, ent ometigi ei muutnud ta oma käitumist, vaid lükkas seda edasi kuhugi abstraktsesse tulevikku ja põgenes probleemide eest unelmaisse. Seetõttu võib Roland lugejas tekitada üsna vastakaid tundeid: kaastunnet, aga ka parasjagu vastumeelsust.

Romaan on pilgeni täis müstilisi, arusaamatuid ja absurdseid seiku. Tegevustiku jooksul tekitab parasjagu segadust hr Mäe ja hr Järve mõistatuslik käitumine ja see, kuidas nad aeg-ajalt salapäraselt peategelase juurde ilmuvad. Nende tellitud projekt on aga kainele mõistusele

arusaamatu: kuidas luua hotell, kuhu i g a ü k s tahaks jäädagi – kas on võimalik saavutada ülimat täiuslikkust? Rolandi kaljukindel veendumus, et öösiti külastab ta unenägusid Regina ise, paneb lugeja dilemma ette: kas uskuda seda või mitte? Romaan tundub esmapilgul olevat täis müstilist, kõhedusttekitavat maagiat. Autori käest ei saagi me otsesõnu teada, kas hotelli ehitamine ka päriselt juhtus, kas hr Mägi ja hr Järv olid pelgalt Rolandi kujutlusvõime viljad või ka tegelikult olemas, millised tema ja Regina vahelised seigad toimusid ning milliseid ta vaid ette kujutas. Niiviisi püstitab autor lihtsate, abstraktsete stseenidega keerulisi küsimusi, tabades neid vaid korraks puudutades nende olemust, ning läbi absurditeatri naerab inimese üle ja nutab tema pärast.

Tekib küsimus, miks lugeja peategelase pärisnime teada ei saa. Mida sümboliseerib nimi Roland? Miks eelistab mees hiljem ka ise end nii kutsuda? Selle nime saab mees koos ülesandega projekteerida hotell Amalfi – siis, kui tema elus hakkavad toimuma ebatavalised sündmused ja tema mõttemaailmas suured muutused. Vahest sai nimest Roland tema jaoks kõige selle sümbol ning ta ütles alateadlikult lahti oma vanast nimest ja sellega koos ka oma endisest minast, saades uueks, saadeski Rolandiks.

Romaan on seega kindlasti ka isiksuse arenemise ja kujunemise ning peategelase jaoks iseenda tundmaõppimise lugu. Ent selle loo kulminatsioon on sünge ja heidutav: lugeja saab teada, et Roland on tegelikult terve aja olnud hulluks minemas. Roland kohtub hr Mäe ja hr Järve fiktiivse ülemuse ja Regina abikaasa hr Kõrbega, kes purustab halastamatult ta illusioonid ja ühtlasi lootused leida hingesugulane. Ta jõuab oma otsingutel etappi, mida kirjeldab Albert Camus „Arutluses absurdist“: „Kui Karl Jaspers hüüab, leides, et võimatu on ühtset maailma konstrueerida: „See piiratus viib mind iseendasse, sinna, kus ma ei saa enam jääda objektiivse vaatepunkti varju, mida ma ainult esindan, sinna, kus ei mina ise ega teiste eksistents ei saa mulle enam vaatlusobjektiks olla“, siis viitab ta, nagu paljud teised enne teda, neile kõrbelistele ja veetutele paikadele, kus mõte oma piirideni jõuab.“ Camus’ järgi jõuab inimene iseend tundma õppida püüdes või teineteisemõistmist taotledes lõpuks absurdini. Ka Roland jõuab välja kõrbe, lootusetusse, absurdsesse olukorda, mõtete piirimaile, kust ta enam pääseteed ei leia. Hermann Hesse „Stepihundi“ peategelase Harry Halleri päästis sarnasest olukorrast viimasel hetkel leitud hingesugulane Hermine. Roland loodab selle leida Reginas, kuid pettub, ja kui kujuteldav hotell Amalfi valmib, sooritab ta enesetapu, et sinna igaveseks elama minna, et lõpuks rahu saada.

Fiktiivse ehitusfirma, mille Roland hotelli ehitamiseks palkab, põhimõtteks on: „Mida tahate, täpselt seda ka saate.“ Mida Roland siis tegelikult soovis? Surma? Leida tõeline kodu? Pääseda päriselu absurdi käest? Elada koos unenäo-Reginaga, hingesugulasega, keda ta päriselust ei leidnud, igavesti oma unenäomaailmas? Ilmselt oligi hotell Amalfi kujundamine vaid sünge eelmäng mehe surmale: „Enesetapp küpseb üksiku südame vaikuses nagu suur kunstiteos.“ (A. Camus)

„Hotell Amalfi“ on lugu sellest, kuidas inimhing tasapisi enesetapu poole triivib: esialgu märkamamatult, hiljem aga juba peadpööritava kiirusega. Romaanis arutletakse täieliku

teineteisemõistmise ja kodutunde võimalikkuse üle ja näib, et Rein Raud püüab eksistentsialistide kombel mõista anda, et nendeni jõuda pole võimalik, ja pakub lahenduseks vaid surma. Ühtpidi jäävad lugejat painama pahaendelised küsimused, millele tuleb tal ise vastus leida, teistpidi aga ärgitab Rolandi lugu mõtlema sellele, kas täiuslikkuse poole on üldse püüelda vaja.

Arvustaja nimi: Mari Liis Pedak

Kool: Tallinna Reaalkool

Juhendaja: Piret Järvela

Ulakass 2014